

haja vsak četrtek popoldne v slučaju praznika dan poprej. Posamezna številka stane Din. 1.—. Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 21. Inserati, reklamacije in naročnina na upravo „Jugoslovanska tiskarna“, Kolportažni oddelek, vhod s Poljanskega nasipa 2. Rokopisi se ne vračajo. CENA: za en mesec Din. 4.—, za četrlet Din. 12.—, za pol leta Din. 24.—. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. :: :: Inserati se zaračunajo po dogovoru

Listnica upravnštva.

One cenj, naročnike, katerim smo pred tedni pri-
ložili položnice za poravnavo naročnine, pa tega še ni-
so storili, vljudno prosimo, da naj to takoj store, ker jim
bomo sicer neljubo primorani nadaljno pošiljanje lista
27. t. m. ustaviti.

V boj za pravico!

Pod tem naslovom je v zadnji »Pravici« izšel od-
govorne osebe, ki je tudi že v prejšnji številki na-
šega lista izbrala naše zaupanje, podtaknjen članek, ki
demagoško in krivično napada naše dosedanje zastopni-
ke v parlamentu ter jim podtika, da so znali skrbeti in
delati le bolj zase kot pa za revno in delovno ljudstvo.
Dalje pravi člankar, da so se vse politične stranke brez
izjeme izkazale revnemu in delovnemu ljudstvu tako
čisto in celo krivično nenaklonjene, da delovno ljudstvo
ne more več od prav nobene stranke pričakovati dovolj
iskrenega in poštenega zastopstva.

Na te očitke člankarja, ki se očitvidno ne zaveda
teže in krivičnosti svojih besed, smatramo za svojo dol-
žnost, da povemo o tej stvari svoje odkrito mnenje.

Gotovo je, da smo, ali recimo bolje, da so mnogi
od naših parlamentarnih zastopnikov pričakovali marsi-
kaj, česar ti niso dosegli. Brez dvoma je tudi prav, če
razumotrivamo, kaj je vzrok temu in če bi našli, da se
tega krivi poslanci sami, je gotovo na mestu tudi kriti-
ka, ki pa mora biti vselej stvarna in osnovna.

Vzrokov, da naši zastopniki niso izpolnili nad na-
šega revnega delovnega ljudstva, je veliko. Žal da je bi-
la večina med njimi takih, da jih naši zastopniki
niso mogli odstraniti. Ne bomo rekli, da ni na njihovi
strani prav nobene krivde, čisto po našem pregovoru
»kdo ne dela, ta ne greši«. Tudi očitke, da so naši za-
stopniki delali zase, mesto za volivce, je čisto gotovo ne-
mimo nepremišljen, marveč naravnost brezvesten. Če
očitaš javnemu delavcu, da dela le zase namesto za
splošnost, tedaj si pa že dolžan, da se prej temeljito pre-
pričaš, ali je to tudi res. Brez tega pomeni tak očitek
obrekovanje, ki je tem hujše, čim širši je krog ljudi, med
kateri ga raztrošiš. To je tem večji razlog, da nismo
mogli iti molče preko tega.

Tudi kar se tiče tega, da so se vse stranke izka-
zale revnemu, delovnemu ljudstvu tako nenaklonjene,
da to ne more od nobene izmed njih pričakovati dovolj
iskrenega in poštenega zastopstva, moramo člankarja,
kolikor gre pri tem za SLS, vendar le popraviti. Ne ta-
limo, da z razmerami v SLS nismo zadovoljni. Vzrok
temu tiči predvsem v tem, ker imajo delavci ter mali
ljudje vohče v njej premalo vpliva ter se njihove želje
in težnje v resnici premalo upoštevajo. Zato smo tudi na
nedeljskem zboru zaupnikov Delavske zveze sprejeli re-
ševanje, v kateri zahtevamo, naj se po volitvah izvede
v stranki reorganizacija, tako, da bodo lahko tudi de-
lavci, viničarji in uslužbenci vseh vrst, dalje posestniki
in mali obrtniki prišli potom svoje stanovske organi-
zacije v stranki do primerne veljave.

Toda zahtevati tako izspemembo strankine orga-
nizacije rednim potom v času, ko se lahko brez škode
izvede, ali pa tik pred volitvami razgaliti stranko pred
vso javnostjo kot delovnemu ljudstvu izrazito nenaklo-
njeno in krivično, to je povsem nekaj drugega. Vsaka
stranka, ki živi se tudi razvija in se mora razvijati.
Stranka, v kateri je vse dobro in ki ne potrebuje nobe-
nih izpopolnitev in izspememb več, je tudi že zrela, da
razpade. Toda, če smo s strankino organizacijo ali mor-
da celo le z delovanjem ene ali druge uplívne osebe v
njej nezadovoljni, ne moremo in ne smemo naprtiti kriv-
do za vse to stranki sami. Če bi bila SLS zaradi par-
oseb, ki nimajo ali ne kažejo smisla za delavstvo, v ce-
loti slaba in delavstvu nenaklonjena in krivična, potem
bi bilo to silno slabo znamenje ne le zanjo, marveč tudi
za nas same. To namreč ne bi bila stranka, marveč bi
bil to le trop ljudi, ki se dajo slepo voditi. Naše mnenje
pa je, da ima SLS v svojih članih dovolj življenske moči,
da bo v svojih vrstah napravila red tako, da bo prišla

v smislu njenega programa v nji do izraza volja vse,
delovnih slojev.

Tik pred volitvami, ko je najmanj prikladen čas za
razčiščevanje notranjih razmer v stranki, pa kažejo taki
očitki kot so gorenji zopet precejšno mero brezvestno-
sti ali pa tako nerazsodnost, ki jemlje človeku pravico
begati javnost s njegovimi neurjenimi nazori.

Toliko smo hoteli pribiti ter javno in odkrito po-
vedati mnenje, ki ga je naš list v pogledu stranke in nje-
nih mandaterjev vedno zastopal. Pravico stvarne kriti-
ke ob pravem času si lastimo in jo bomo tudi vedno izva-
jali, ker more to samo koristiti. Demagoško pretiravanje
in podtikanje namenov in dejanj, ki morejo brez doka-
zov služiti samo v to, da se razpalijo politične strasti,
proti poedinim osebam v stranki, oziroma v tem prime-
ru tudi naravnost proti stranki sami, pa moramo brez-
pogojno odklanjati. Zato bomo tudi poskrbeli, da ne bo
niti več imel prilike zlorabljati zveze in slučajno za-
upanje za utihotapljenje takih pisarij v naš list.

Poleg teh in še nekaterih drugih izpadov nasproti
stranki, njenim organizacijam in zastopnikom pa mora-
mo omeniti še zlasti eno misel v omejenem članku. Pisec
namreč pravi, potem ko se je posebej pomudil (nera-
zumljivo nam je, zakaj ga je ravno to tako tiščalo) pri
vprašanju kandidatov za bodoče volitve: »Ali ste morda
še tako slepi, da mislite, da vas bodo kedaj drugi bolje
zastopali, in kakor ga bi vsak preprost človek gotovo
razumel, kakor bi se mogli zastopati vi sami?«

Ta stavek, kakor stoji tu zapisan, je tako značilen,
da ne omenimo in preko njega ni gojimo delavske orga-
nizacije, zlasti politično, v prvi vrsti zaradi tega, da bi
naši mali ljudje imeli priliko poslati v politične zastope
svoje ljudi, ki bi bili njim odgovorni in ki bi bili zaradi
tega primorani vestno in odločno zastopati njihove ko-
risti. Toda pri tem smo vedno naglašali in naglašamo
ponovno tudi ob tej priliki, da bodo interesi delovnega
ljudstva tem bolje zastopani, čimbolj poštene in pa spo-
sobni bodo njegovi poslanci. Geslo: kmet kmeta, delavec
delavca, je najgrša demagogija, ki se z nevednimi ljud-
mi more uganjati. Če imaš strgan ečevlje, jih neseš k
čevljarju in ne h kravarju. Če tožiš soseda, ker te je
krivično opsoval, si izbereš najboljšega advokata, samo
kadar gre za varstvo tvojih interesov v boju z najbolj
prefriganimi in dostikrat tudi najbolj brezobzirnimi po-
litičnimi nasprotniki, naj bi sposobnost ne igrala nobene
vloge. Za brambo svojih pravic po zakonu si izbereš
učnega in izkušnega odvetnika, ker drugi tega ne ra-
zume, za to, da bo zakon delal, pa naj bo vsakdo dovolj
sposoben!

Priznavamo sicer, da mora biti v parlamentu tudi
nekaj zastopnikov iz preprostih, neukih krogov, tudi ne
mislimo, da naj bodo šolska ali tudi visokošolska spriče-
vala merodajna za to, kdo je dober za poslanca, toda
reči ubogim delavcem, »Najbolje se boste zastopali vi
sami«, je demagogija, kateri ni kmalu enake. Še za žu-
pana v majhni občini ni vsakdo dober, samo za poslanca
ali morda celo za ministra, pa naj bo vsakdo dovolj spo-
soben. Le take zastopnike volimo, potem bo prav gotovo
res, da bo delo naših poslancev obstajalo predvsem
le v pobiranju dijet, vse drugo pa bo šlo mimo njih. V
tem primeru bo očitek, da poslanci delajo samo zase
zares upravičen. Toda tega ne bodo krivi oni, marveč
tisti, ki so jih izvolili.

Na to pot se naše delavstvo, če hoče sebi dobro, ne
sme podati. Če je kak stan tako nespameten, da je zado-
voljen z zastopniki, ki nimajo nobene druge prednosti
kot to, da so vzeti iz njegovih lastnih vrst, je to njegova
stvar. Delavci, ki stavijo na svoje zastopnike največ
zahtev in to drugače splo hbiti ne more, pa morajo gle-
dati, da si izberejo za to najbolj sposobne in najbolj de-
lovne ljudi.

Toliko se nam je zdelo potrebno tudi v tem pogle-
du pojasniti, da ne bo kdo mislil, da je naša delavska
organizacija krenila na stranpot, prav tam, kjer je gra-
jala druge, ki so enako ravnali.

Nabirajte za tiskov. sklad „Pravice!“,

Politični pregled.

Pri nas.

Minuti teden je potekel v znamenju notranjih pri-
prav za februarke volitve. Vse stranke so se v svojih
ožjih krogih posvetovale o načinu nastopa pri volitvah.
Radikali in samostojni demokratje nastopijo na Hrvat-
skem in v Sloveniji baje skupno, a najbrž jin ta skupni
nastop ne bo pribojeval niti dosedanjih mandatov. Blok
parlamentarne večine se še posvetuje in še ni fiksnih
sklepov o morebitnem skupnem nastopu, ki bi bil po na-
šem mnenju ponekod zelo na mestu.

Smo v revoluciji. S tem, da je parlamentarna manj-
šina dobila vodstvo volitev se je izvršil revolucionaren
čin, s katerim je presekane redni razvoj, ki bi se moral
vršiti po načelih parlamentarizma.

Naše stališče k temu je: Člen 1. v naši ustavi pra-
vi, da je naša država parlamentarna monarhija. Vod-
stvo volitev pa ni bilo podeljeno po parlamentarnem na-
čelu, zato je ta čin protustaven. Potrebno, da se tega
zavedamo in temu primerno ravnamo.

Po naše mora biti ljudstvo nosilec vse oblasti v dr-
žavi. Pri nas sedaj to ni mogoče. Toda priti mora prej
ali slej do tega, da bo ljudstvo lahko uveljavilo svojo
voljo, in če to ne bo mogoče v monarhiji, bo mogoče v
republikli. To svoje naziranje bomo posvedočili pri teh
volitvah.

P. P. in uradništvo.

Sedanja neparlamentarna vlada si skuša na vse
kriplje zagotoviti pri prihodnjih volitvah politično moč.
Davidovičeva vlada ni mogla največkrat niti navadnega
nižjega uradnika prestaviti kakor bi hotela po svoji uvi-
devnosti. Celu ukazi o spremembah v državnem uradni-
štvu na takih mestih, kjer je bilo vladno delo s pristaši
P.P.-režima popolnoma onemogočeno, so čakali na dvo-
ru po cel mesec na podpis. Sedanja vlada pa je koš prvo
moč brzojavno prestavila in odstavila večino velikih žu-
panov in sedaj uganja nad podrejenim uradništvom, ki
je imelo prej pogum pokazati, da soglašja z politiko spo-
razuma, naravnost divje orgije. Mi sicer vemo, da si bo
v naših razmerah vsaka vlada morala najprej svoj urad-
niški aparat tako prikrojiti, da ji bo v mejah zakona slu-
žil. Toda tako počenjanje, kot ga vidimo sedaj, nas pre-
pričuje, da se nahajamo na poti, ki vodi v popolno pro-
past naše javne uprave. Če je tako, oziroma če mora
tako biti kot se sedaj godi, potem bo morala tudi vsaka
nasprotna vlada le še ostrejšje nastopiti, ker drugače se
sedanji režimovci, kakor vse kaže, ne bodo spametova-
li. Ta politika vodi do odkritega boja tudi na tem polju,
komu bo taj boj koristil, je seveda drugo vprašanje. Po
našem mnenju ne bo koristil niti ljudstvu, niti uradni-
štvu, niti tistim, ki kličejo tako predrzno nasprotno stran-
ke na korajžje.

Državni odbor.

Državni odbor, v katerem sta poleg predsednika
razpuščene zbornice tudi njena dva podpredsednika, je
prišel te dni s svojim delom ter bo v prihodnjih sejah do-
ločil delo poslancev za posamezna volivna okrožja, po-
tem pa bo določil volišča, kakor predpisuje to volivni
zakon. Ker sta v tem odboru kot podpredsednika zbor-
nice dr. Hohnjec (SLS) in dr. Maček (HRSS) in je ne-
varnost, da bi imela sedanja opozicija v tem odboru ve-
čino, so se radikali postavili na stališče, da imata pred-
sednika pravico glasovati v odboru samo, kadar eden
ali drugi nadomestuje predsednika Ljuba Jovanoviča.
Seveda je vprašanje, če bo to očitvidno nasilje obvelja-
lo. Vsekakor je to ravnanje značilno zato, kako si pred-
stavlja P. P. bodoče volitve, ki naj bi pripomogle ljudski
volji do izraza.

Drugod.

Vlada v Nemški Avstriji se nahaja že nekaj časa
sem v krizi. Za državnega kanclerja je bil sicer ponovno
izvoljen znani prelat dr. Seipel, ki pa je po nekaterih po-
skusih odklonil sestavo vlade. Vzrok temu je, kakor
pravijo, nesoglasje z njegovo politiko v krščansko-so-
cialnih vrstah samih. Vendar se kažejo pravi vzroki av-

Ali si član I. delavskega konsumnega društva, ki ima poleg petih prodajalen v Ljubljani tudi še 30 poslovalnic v raznih krajih Slovenije?

strijske vladne krize v drugi luči. Ta vzrok je borba med centralizmom in federalizmom. Po sedanji ustavi je bila Avstrija zvezna država, kjer so imele dežele pač precej pravic, v glavnih zadevah pa je odločevala centrala. Dežele pa so postale s sedanjo dvotirno upravo nezadovoljne in danes je v Avstriji na dnevnem redu vprašanje: Ali zvezna država ali zveza držav? Dežele hočejo prepustiti centrali samo še finance, pošto in žandarmerijo, vse drugo pa zahtevajo dežele zase. Federalizacija se upira posebno Dunaj, ki bi bil finančno zelo prizadet.

Vest, da se Seipel umakne, je izzvala po svetu veliko začudenje, ker je bil Seipel splošno priljubljena osebnost. Njegova zasluga je tudi, da se je Nemška Avstrija iz popolnega gospodarskega propada vendarle zopet dvignila in ima sedaj že precej urejene gospodarske razmere.

Železničarski štrajk v Nemški Avstriji se je te dni končal. Po večdnevnih pogajanjih se je dosegel med železničarji in vlado sporazum ter so železničarji nastopili znova službo.

Na Angleškem so dobili novo vlado pod voditvijo konservativne stranke Baldwinom. Mesto zunanjega ministra je v novi vladi zavzel Avgustin Chamberlain. Nova angleška vlada se dela sicer na zunaj vsaj kolikor toliko naklonjeno znanemu genfskemu dogovoru, ki vsebuje določbe o razorožitvi zavezniških držav. Vendar se že sedaj kaže, da je ta naklonjenost samo navidezna, v resnici pa bo šla politika nove angleške vlade v nasprotni smeri in posledica tega bo, da bo celo razorožitveno gibanje v Evropi zvođenelo in ostalo na papirju. Tudi napram Rusiji je bilo prvi čas videti, da bo nova vlada gojila prijateljske stike, sedaj pa se že pojavljajo vesti o popolnem prelomu med Anglijo in sovjetsko Rusijo.

V Ameriki je bil ponovno izvoljen za predsednika Združenih držav z absolutno večino glasov prejšnji predsednik Coolidge. Njegova poslovna doba se prične 4. marca 1925 in konča po štirih letih. Pričakujejo, da bo Coolidge kakor doslej deloval še naprej na obnovi Evrope in pripomogel k razorožitvi držav. Coolidge je pristaš republikanske stranke.

Zbor zaupnikov „Delavske zveze“ za Slovenijo.

Spricho težavnega položaja, v katerem se nahaja celokupno delovno ljudstvo Slovenije in spricho predstojnega volivnega boja, ki bo zahteval požrtvovalnega dela vseh zmognih ljudi, se je načelstvo Delavske zveze za Slovenijo čutilo dolžno sklicati za nedeljo, dne 16. novembra 1924 ob 3. uri popoldne v vrtni salon gostilne zaupnikov.

Dasiravno je bil zbor zaupnikov, ki je bil prvotno namenjen za 23. nov. 1924, sklican šele v drugi polovici preteklega tedna, se je zbralo nad 100 delavskih zaupnikov iz cele Slovenije.

Predsednik Delavske zveze za Slovenijo, tov. dr. Gosar je zbor otvoril ob pol štirih popoldne. Po kratkem pozdravu je podal izčrpen referat o političnem položaju od skupščinskih volitev od 18. marca 1923 pa do danes. Zaupniki so njegovo poročilo sprejeli z odobravanjem na znanajo in mu v celoti napeto sledili. Govornik se je najdalje časa zamudil s poročilom o bivši Davidović-Koroščevi vladi in je podrobno navedel vse težkoče, s katerimi se je imela ta vlada boriti. Kakšne so bile te težkoče, se najbolj vidi iz tega, da se je **parlamentarni manjšini** po številnih intrigah končno posrečilo dobiti vodstvo volitev v svoje roke. To je bilo odločeno tedaj, ko je bil izvoljen za predsednika parlamenta Ljuba Jovanovič, ki je kot tak obenem tudi predsednik državnega volivnega odbora.

Delovanje vsake vlade se v javnosti kritikuje. To je tudi prav in potrebno. Zakaj ne smemo se strašiti priznati morebitne pogreške svojih lastnih zastopnikov. Vendar moramo reči, da so bili mnogi, tudi naši ljudje, napram delovanju Davidovičeve vlade neprimerno strožji kot pa napram katerikoli nasprotni vladi ter so jo prosto sodili. Zato je prav, da izpregovorimo na tem zborovanju tudi v tem pogledu svojo besedo.

Z našega delavskega stališča, ali bolje s stališča malih ljudi, nas je pri naši vladi motilo zlasti troje: Najprej se je vzbudilo med delavstvom slabo kri, ker si niso prej je vzbudilo med delavstvom slabo kri, ker si niso ga vpliva na delovanje ministra za socialno politiko. Na zunaj je bilo to videti, kakor da se ne zavedajo velike važnosti soc. politike. Za tem je prišla neodločnost v borbi za demokratična parlamentarna načela. Tu je mogoče delati samo eno politiko in kompromis je, kakor se je izkazalo, v takih načelnih vprašanjih zanič. Toda vse to se da še opravičiti, brezdomna napaka pa je bila, da **naši zastopniki v vladi niso iskali potrebnega stika z našo delavsko organizacijo**. Tako je teklo delo teh organizacij in pa delo ministrov vsako zase, brez zveze in soglasja in tako se je zgodilo, da so bile ravno v tem času izdane naredbe in predpisi, ki so težko prizadele ravno najrevnejše ljudi, kakor vpokojence in železničarske delavce. V tem pogledu lahko postavimo n. pr. za vzgled, kak stik je treba ustvariti med vlado in organizacijami, delovanje poljedeskega ministra dr. Kulovca, ki je v tej kratki dobi vendarle dosegel za kmete marsikatero ugodnost. To pa mu je bilo mogoče samo tako, ker je bil v stalnem stiku z našo kmetjsko stanovsko politično organizacijo. Zato moramo kar odkrito povedati, da **brez naših delavskih organizacij ali preko njih ne bo noben naš zastopnik delal delavske ali sploh socialne politike!** (Odobranje.)

Nastane vprašanje, kaj naj naše delavstvo, sploh naši mali ljudje, ukrenejo sedaj, ko na enkrat stojimo pred volitvami, ki jih vodi vlada, ki bo storila vse, da svobodna volja najširših ljudskih slojev ne pride do izraza.

Odkrito moramo priznati, da se je med enim delom krščansko-socialnega delavstva pojavila težnja, da nastopi krščansko-socialno delavstvo Slovenije ob teh volitvah samostojno. Gotovo je tudi, da je ta misel vsaj na prvi pogled mikavna. Toda predno se odločimo za eno ali drugo je treba, da premislimo trezno, brez katerekoli primesi, jeze ali sovraštva, kaj je v sedanjih razmerah najbolj prav za nas in naše organizacije, pa tudi za celokupno slovensko delovno ljudstvo, ki bije danes odločilni boj za svoje naravne pravice. V poštevi prihaja troje možnosti: 1. Samostojen nastop v boju proti SLS, 2. samostojen nastop sporazumno z SLS in 3. skupen nastop s skupno kandidatno listo SLS, na kateri pa zahtevamo delovnim slojem primerno zastopstvo.

Premisliti moramo, da zadenemo v prvem slučaju ob močno organiziran agitacijski aparat in ob močno razširjeno časopisje, ki daleč presega moč »Pravice«. Lahko se nam zgodi, da sicer na eni strani krjubimo naši delavski listi mnogo delavskih glasov, toda na drugi bi s tem brez dvoma odbili marsikatero volivca od SLS vobče. Zato bi bil velik greh, če bi se danes, ko se vse združuje, ravno mi cepili in to zaradi stvari, ki se morejo in morajo v stranki sami razčistiti. Seveda je ta trenutek najmanj primeren za to.

Ločen nastop, pa sporazumno s stranko, bi bil najbolj vabljev, ker bi lahko vsi natančno videli, pri čem da smo ter bi imeli zares svoje samodelavske zastopnike, kateri bi bili nam odgovorni. Toda pri tem ločenem nastopu bi lahko izgubili na ostankih na obeh straneh več glasov kot jih je treba za en mandat. Kdo se bo upal prevzeti na svojo vest odgovornost, s katero so taki poskusi združeni danes, ko gre za odločitev, ali bo zmaga avtonomistična misel ali centralizem. Tu se lahko

zgodí, da pade na vas težka zgodovinska odgovornost pred slovenskim narodom.

Ostane nam torej še tretja možnost, da namreč dobimo na skupni listi SLS dovolj primerno zastopstvo ter lahko združimo v boju proti centralizmu celokupno slovensko delovno ljudstvo. Seveda je združeno to za nas s težkimi žrtvami, ker vemo, kako težko je vstreti likrati vsem stanovom. Toda če zmaga v naših vrstah trezna in požrtvovalna uvidevnost ter bo naše krščansko-socialno delavstvo spricho težkega položaja, v katerem se nahaja slovenski narod, pokazalo voljo, popustiti pri svojih zahtevah, potem bo tudi nasprotna strana pred slovenskim ljudstvom dolžna upoštevati njegove upravičene zahteve, naših delavcev, viničarjev, uradnikov, uslužbencev in vpokojencev, vseh kakor tudi naših malih posestnikov in malih obrtnikov, ki živijo pretežno od svojega osebnega zaslužka. Mi se dobro zavedamo, da sporazum ne pomeni kapitulacije, marveč le obojestransko poistovitost in žrtve. (Odobranje.)

Po poročilu predsednika se je razvila dolga, stvarna debata. V njo so segli delavski zaupniki iz vseh delavskih središč, posebej pa še poslanec Jože Gostičar, dr. Ivan Stanovnik, Franc Beltram, Narte Velikonja in France Žužek. Po vsestranskem pretresu je končno načelnik Strokovne zveze tovarniškega delavstva Jože Rutar stavil predlog, naj delavstvo nastopi enotno s SLS, načelstvo Delavske zveze za Slovenijo pa naj se pooblasti, da sporoči naše zahteve SLS ter vodi z mednarodnimi strankinimi instancami po potrebi pogajanja o številu delavskih kandidatov na sigurnih mestih. Ob enem je g. dr. Ivan Stanovnik predlagal resolucijo, ki se glasi:

Po izčrpnem poročilu predsednika in po vsestranskem pretresu je zbor zaupnikov DZ soglasno sprejel sledečo resolucijo:

Zavedajoč se zgodovinskega pomena sedanjih volitev v boju slovenskega ljudstva za njegove pravice, pozivlje zbor zaupnikov DZ vse člane in somišljenike DZ, da gredo požrtvovalno in disciplinirano v boj za SLS.

Da pa bo SLS po svojih poslancih interese revnih družabne zaščite najbolj potrebnih slojev: kakor delavcev, viničarjev, poslov, javnih uradnikov in vpokojencev ter zlasti nižjih uslužbencev vseh vrst, malih posestnikov in obrtnikov, sploh vseh malih ljudi v resnici v polni meri uvaževala ter jih odločno zastopala in branila, zahteva zbor zaupnikov DZ, da se pri sestavi kandidatne liste upoštevajo predlogi »Delavske zveze« tako, da bo tem stanovom primerno število kandidatov na zanesljivih mestih sposobnih in izrazitih zastopnikov malih ljudi.

Da se omogoči sporazumno in uspešno delovanje naših organizacij za dobrobit njihovih članov in celokupnega slovenskega delovnega ljudstva, naj se po volitvah izvede reorganizacija SLS v smeri čim popolnejše avtonomije stanovsko političnih organizacij, kakor je že začeta v veljavnem strankinem poslovniku.

Tako predlog tovariša Rutarja, kakor resolucijo so zaupniki sprejeli **soglasno**.

V zaključnem govoru se je predsednik dr. Gosar udeležencem zahvalil za njihovo stvarno in trezno sodelovanje v debati. Prav ta premišljena uvidevnost in treznost je vzrok, da postaja krščansko-socialno delavstvo činitelj, ki se v naši javnosti uveljavlja. Da bi to delavstvo imelo na razpolago organizacijski aparat in pa potrebna sredstva, bi bila že danes organizirana v naših vrstah velika večina celokupnega delavstva Slovenije. S svojim nastopom in sklepom na tem zboru zaupnikov se je pokazalo, kako globoko so poglne korenine krščanskega socializma med slovenskim delovnim ljudstvom. Prevladala je pristna krščanska socialna zavest skupnosti in medsebojnih dolžnosti, zato pa lahko mirno pričakujemo tudi od vseh ostalih delov SLS iste zavesti in istega smisla. Mi pa bomo svoje delo

Izpoved „neme“ deklice.

(Serafina Schaneng — Ante Kordin.)

Daljni prijatelji!

Ne huduj se, da izdam Tvojo dolgo prikrito skrivnost. Morebiti sme in more ganiti Tvoja izpoved tudi druga srca, kakor je pretresla moje dušo, ko si mi jo v zadnji jeseni svojega mladega življenja nekega viharne večera pripovedovala v drevoredu kostanjev — zdaj pretrgano ostro — zdaj strastno hitro.

Od tistega časa vedno mislim na Tvoje tužne besede, kadarkoli mi zašumijo kostanjevi listi pod nogami: »Oh, če bi vsaj vedela, da sem edina tako nesrečna deklica! Vedno molim za tiste, ki se morejo boriti enako kakor jaz, da se ne bodo zastrupili, kakor sem se jaz.« — Dovoli, ljuba prijateljica, da pokažem Tvoje »črno srce« (kakor si mi sama rekla) toplim srcem, da bodo s svojo ljubeznijo rešili druge pred enakim strupom.

»Ko si mrtev — ostaneš mrtev — in prideš v jamico.
Ko si mrtev — ostaneš mrtev — in prideš v jamico.«

Mala sedemletna Erna in Lojzka, ki se vračata ravno iz šole, prepevata to pesmico, zopet in zopet, brez

prestanka, da jima je zvenela pesem, kakor glas mrtvanskega zvončka. In pri tem sta se svetila obrazka kakor rano solnce.

»Ko si mrtev — ostaneš mrtev — in prideš v jamico.«

»Ni prav nič res«, se oglasi naenkrat Anka s pametnimi rjavkastimi očmi: »saj ni nič res! Saj ne ostane mrtvi, saj pridemo v nebesa, če umrežemo. Sestra Margareta je rekla. V nebesa ali v pekel!«

»Ali pa v vice!«
»Koga pa so pokopali sedaj?«
»Moža ali ženo?«
»Dobro jo poznam, Molčeca Ana je, gospoda sodnika hči.«

»Kam, meni, da bo prišla?«
»O, v nebesa, ona mi je večkrat podarila podobice in je vsaki dan šla v cerkev.«
»Glejte, glejte«, je zaklicala asnjava Erna in je pokazala na gosti, beli spomladanski oblak, »tam je ona.«
»Kdo? Kje?« Osmero vprašujočih oči so sledile iztegnjeni Erninji roki.

»Ej, tam, za belim oblakom — oni tam — ali ga ne vidite? To je Mati božja z detetom Jezusom — in mali oblak, prislushtenje; vedno bližje prihaja! To je angeli — ta je molčeca Ana, ki gre v nebesa!«

»Da, da — Mati božja z detetom Jezusom! — angelj — tiha Ana, ki gre v nebesa!«

Čudež so videli mali verniki. Samo Lojzka je prišla objokana domov in tožila: »Mama, drugi so videli kako je šla molčeca Ana v nebesa, samo jaz ne. Jaz nisem ničesar videla. Samo oblake!«

»Čudež« se je spremenil v drugo obliko.

»Ko si mrtev — ostaneš mrtev — in prideš v jamico —!«

so pričeli zopet jasni otroški glasovi in pri tem so skakali v taktu ena, dve — ena, dve — proti domu.

»Pridi, greve pogledat grob.« je prosila Erna Anko. Večkrat sta že obedve pripradeno priplazile na pokopališče, kjer je ves tako tiho. Kjer so široka, z drobnim peskom posuta pota in skrivnostne jelke ob ruhi. Kjer leži oni nesrečni železničar, ki so ga pred kratkim zmečkali vozni pribijači, tam počiva mlad ženin, ki se je ponesrečil, ko se je peljal s svojo izvoljeno nevesto na svoj novi dom. Tam na onem gričku so nedavno izkopali krsto iz cinka, v njej je bila žena, ki je imela roke povezane z vrvmi.

Na pokopališču smemo le tiho govoriti. O, na pokopališču je mnogo lepše kakor v botaničnem vrtu, kjer je vsakdo hodil, kamor je hotel in so se večji glasovi smejali.

Kakor hitro sta Erna in Anka prestopile velika železna vrata, je zginila z njunega obraza vsa otroška živahnost. Tiho, boječe sta stopale, iskajoč skozi veliki drevored. »Tu!« Erna je potegnula Anko za roko in pokazala z desnico povprek po grobovih. Pred otroškimi

Ali kupuješ vse svoje potrebščine pri I. del. konzumnem društvu?

nadaljevali, dokler ne bodo ideje krščanskega socializma prevzele celokupnega slovenskega javnega življenja. Zbor zaupnikov se je nato razšel. Lahko trdimo, da tako prisrčnega zborovanja, tako odkritosrčnih poročil in tako odkritosrčne pa tudi stvarne debate še nismo doživeli. Naj bi bilo to v korist vsem delovnim slojem Slovenije.

Strokovna zveza.

Tovarniški delavci.

Strokovni tajnik SZTD P. Lombardo je nenadoma obbolel in mora nekaj časa počivati. Prosim, da naše skupine in zaupniki nekoliko potrpijo, ako na njihove pismene vloge in vprašanja takoj ne dobijo odgovora. V zelo nujnih slučajih se bo seveda ravnotako takoj ustreglo. — Načelstvo.

Varstvo delavcev. »Industrija platnenih izdelkov« v Jaršah, okraj Kamnik ima zaposlenih nad 200 delavk. V tednu od 10. novembra do 16. novembra t. l. so delale v dveh skupinah. Nekatere so delale od šestih zjutraj do šestih zvečer, nekatere pa od šestih zvečer do šestih zjutraj — celo noč. O polnoči so imele pol ure časa, da so povžile jed, ki so jo seboj prinesle. Med delom ne morejo jesti, da se platno ne omaže. V soboto 15. novembra so prosile, naj jih v nedeljo zjutraj izpuste domov ob petih namesto ob šestih. To so jim dovolili, zato pa o polnoči ni nič odmora, torej delo enajst ur in pol brez oddihljaja. Ali se to ujema z navedbami za varstvo delavcev? Ali so v naši državi obrtni nadzorniki? To dejstvo jasno kaže, kako zelo so potrebne strokovne organizacije delavstva. Ako bi bilo delavstvo »Industrije platnenih izdelkov« kompaktno organizirano v strokovni organizaciji, bi taki slučajji gotovo izostali. Velja le: vsi v organizacijo!

Tržič. V čevljarški tovarni Peter Kozina se pravi parni kotel in premeščajo stroji. Vsled tega je delavstvo dobilo dopust za nedoločen čas z polovično plačo. Upati je, da ta dopust ne bo dolgo časa trajal.

Papirniški delavci.

Vevče — papirnica. Ker nam je znano, da gospodje tudi bero »Pravico« čeprav neradi (in »Pravica« jih ima vedno rada), zato danes potem nje nekaj vprašani. Ali je gospodom znana pogodba, kjer je točka, ki govori do kdaj dobi delavstvo premog in drva? Točka je jasna. Gospodje, ki vedno tako povdarjajo, da nikdar ne kršijo pogodb, so zopet pokazali, da jim je pogodba le kos potrpežljivega papirja. Kaj pa, ako delavstvo reče, da ga je potrpljenje minulo. — Tu ni izgovora, da ni premoga za dobiti. Naročili bi ga mesto jeseni spomladi. Kaj pa ako se hoče s tem, da ga delavstvo (ki ga komaj čaka) samo izklada iz vagonov, nekaj prihraniti? Ne, ne gospodje, ni vseeno ali ga vozimo v mokrem in mrazu ali v suhem.

Ali je znano gospodom, kak naval je pri oddaji. Nekaj gospod se pri oddaji razburja na delavstvo, ko zahteva svoje pravice. Naj bi gospod raje na pravem mestu povedal in se zavzel za pravične delavske zahteve. Pa morda prihodnjič kako pikantnost. Zaupnik.

Prometna zveza.

Izredni občni zbor »Prometne zveze«, ki se je vršil v nedeljo dne 16. 11. t. l. nam je bil priča, v neupogljivo odločnosti in jasni zavednosti v razumevanju razmer in izredno težkega položaja, v katerem se nahajajo krščansko misleči železničarji, organizirani v Prometni zvezi. Poročilo nadzorstva o blagajniškem stanju se je vzelo z zadovoljstvom na znanje ter se je izreklo blagajniku tov. Franc Trunklju za njegovo izredno požrtvovalno in vestno delo popolno priznanje in zahvala, ter se mu je določila enkratna nagrada 200 Din.

resnima izglednikoma, tri grobovo naprej, sta stali ob odprtem grobu dve črni postavi. Mož in žena. Žena yzraznana, mož sključen. Še tišje sta se pomikala otroka, da ne bi praskatajoči pesek motil zatopljenca.

Tedaj ponudi vzraznana žena sključenemu možu majhen zavoj. Otroka sta neslišno obstala.

»Gospod sodnik, ker ne vem, ali Vas bom danes mogla obiskati v Vašem stanovanju, zato Vam kar tu na grobu Vaše Ane izročam to stvarco. Ona je želela, da Vam jo izročim takoj po njenem pogrebu. Je to izpoved mojemu očetu«, tako je rekla.

Mož je pogledal kvišku in nezavedno sprejel zavoj. Potem je zopet strmel v grob. Ni se mogel posloviti. Doma ni več nikogar. Pred dvema letoma je pokopal ženo, danes edinega otroka. Njegova Ana. Toda tu v roki drži nekaj njenega. Ko je ona imela to v rokah, njena kri še ni bila mrzla, zato, domov, domov — morebiti bo ona potem zopet živel! Domov, domov! Mož si je obrisal oči in odšel. Tudi žena je šla za njim. V njenih očeh so se svetile solze. Otroka nista razumela, a kdor j videl tedaj v njeno dušo, ta je opazil njeno veliko žalost. Tesno zaprte ustnice so izdale dovolj, da se ta bolečina še ne sme razboleti, ker mora še pomagati možu s tresočimi se rokami.

»Da«, je vzkliknila Erna v grobno tihoto, ko se je ozrl mož, »to je oni mož, ki je v nedeljo ležal v jarku«.

»Da, Erna, tega sem jaz videla že večkrat pijane-

Po stvarni in vsestranski debati se je prešlo na volitev novega odbora, ter je bil izvolen sledeči odbor:

Načelnik: Ceraj-Cerič Vojteh prtljažnik, podnačelnik: Beltram Franc vpok. prtljažnik, blagajnik: Gorše Franc vlakovodja, Odbornika Burkelj Alojzij pis. sluga in Rajner Jožef voz. zapisovalec. Namestniki: Omahen Ivan, Mizerit Valentin, Bezeg Franc, Keršič Ivan, Rupret Štefan. Strokovni odbor: Kores Martin in Žumer F. Maribor, Peter Mrak Novomesto, Ciril Prestor Vel. Loka, Justinek Pragersko, Robin Fr. Jesenice, Dečman F. Zalog, Toplak Al. Ptuj, Lisjak Fr. Stična, Frece Blaž Celje.

Pri vseh predlogih se je pri debati pokazalo, da se skupine in članstvo resno zanima in tudi vsestransko stvarno presoja položaj in stavi vse zahteve utemeljene z ozirom na razmere, v katerih se nahajamo.

Po vsestransko stvarni debati, katere se je udeležil tudi glavni tajnik Jugoslovanske strokovne zveze, tov. Žužek, se je soglasno sklenilo, da naj deluje Prometna zveza tudi v nadalje po stari začetni poti, za skupno in sporazumno delovanje z vsemi železničarskimi organizacijami po načelu, da morajo politične organizacije in stranke biti izvršilni organ strokovnih stanovskih organizacij.

Vsem članom Prometne zveze sporočamo, da se je vsled sklepa občnega zbora določilo, da bodo dobivali vsi člani »Pravico« tedensko. Zato naj se pobira od vseh članov mesečno 8 Din. članarine, na kar opozarjamo vsa vodstva skupin in zaupnike. Načelstvo.

Zalog pri Ljubljani. Kriza, ki ni kriza, ampak umetno stvorena špekulacija, je dala železn. upravi povod za ravnanje, ki naj prinese železniški upravi novih uspehov, delavstvu pa novih ran, je dalo upravi povod k novemu izkoriščanju, sklicujoč se na primanjkljaj kredita edino le za progovne delavce, ki tako imenitne plače dobivajo. Delavec z družino dobiva na mesec 600 do 800 Din. in to so mu še izkrajšali. Mlajše delavce so pa na cesto vrgli, zdaj na zimo. Ali ni to naravnost sramotno? Ali nismo delavci državni služitelji? Pa nas tako moralno in gmotno trpinčite. Ali ni delavčeva roka povsod, kjer je potreba kaj izgraditi, naj bo podnevi ali ponoči? Ko pride kaka nesreča, naj bo vreme tako ali tako, naj bo noč ali dan, mora iti kamor koli ga pokličejo. Povemo javno: Če bo tako šlo naprej, ne bo mgolo delavstvo biti za vsako obrambo, še železo se mora mazati, čene postane rujavo. Kaj pa železničarski delavec, ko mu še koruze ne privoščite. Kaj pa obleka? Tega ne morem pisati, ker se samo vidi. Kjerkoli boste videli človeka, da ima krpo na krpi, da je pisan kakor vzorčna knjiga, to je delavec državne železnice. Meročajne činitelje opozarjamo na to, da že enkrat prevdijo, da mora delavec tudi živeti. Če zahtevajo od njega delazmožnost, mora biti vsaj primerna plača sedanjemu času. Koliko ljudi je pri nas, ki mečejo stotake za prerazkožno hrano? Tisočake za nepotrebno luksuzno obleko in drugo. Delavstvo se pa izžema. V kakšnem bednem stanju se nahajajo, kako so zaničevani in tako sramotno nizko plačani. Kako nečloveško življenje žive njih družine. Oče, ki pride od dela domu in mu otročiči prihajajo nasproti, se jih sramuje, ker so vsi raztrgani. Ljubezen mu velevala, da bi jih rad boljši preskrbel, pa ne more, srce mu krvavi od žalosti, ko vidi zunaj nepotrebni luksuz, svojo družino pa v grozni bedi. Kdor piscu tega članka ne veruje, se lahko prepriča med progovnimi delavci v Zalogu.

Z vrhniške proge. Direkcija državnih železnic v Ljubljani je z dne 11. t. m. po celem območju glavne proge odstavila od najbolj važnih in nevarnih mest po progi pomožne čuvaje in naložila drugim ostalim uslužbencem od dosedanje 12-urne službe kar še enkrat toliko, to je 24 ur, ko je ostal prosti čas isti kot poprej. S tem je dokazala, da ji je varnost prometa deveta briga, ker vsak razsoden človek ve, da 24 ur biti nepretrgoma v službi brez odmora se ne more vzdržati brez nevarnosti za promet. Zato svetujemo občinstvu, da

ima z nami potrpljenje, če bo moralo radi nas katerikrat kako neprijetnost občutiti, ker izmučen človek postane dostikrat nervozen in ne more vse tako v redu opraviti kakor če je dovolj odpočit. Slavni upravi pa svetujemo, da nam zmanjša toliko odgovornost, kolikor nam je sedaj podaljšala službo. To je zopet en debel ozvirek v slavo in čast kapitalističnega P.P. režima, ker s tem se je potlačil 8-urni delavnik v preteklost. Opozarjamo pa tudi inšpekcijo dela, da tej zadevi posveti primerno pozornost. Vsem tistim gospodom uradnikom pa, ki so se svojčas prodali za judežve groše nočnih doklad in prevzeli 24-urno službo, se pa prav lepo zahvaljujemo, da bo sedaj polagoma trpelo vse uslužbenstvo za njih priliznjen in nepreviden korak, za kar so jih že takrat opozarjala žel. strokovna glasila. Prizadeti.

Z Rečice ob Paki. Položaj, katerega v sedanjem času preživlja progovzdrževalno oboje, je tako žalosten, da bi ga ne mogel prenašati tudi najbolj neizobražen Kitajec ali kakšen Culukafer. Torej tudi mislim, da sem upravičen ob enem pa prisiljen, da vam g. urednik potožim naše bolečine in cenjenim bralcem pa v presojo, kako brezvestno, nesramno in hudobno ravnanje in delajo naši upravni organi brez ozira ene ali druge stranke z nami.

Bil sem okrog dve leti progovni obhodnik proge 10 km dolžine, katero sem opravljal dvakrat na dan. Zraven sem imel v popolno skrb še druge sledeče stvari: Dvakrat na teden mirjenje tira, cela proga sami loki in samo ostri do 200 m premera. Navijanje in izmenjavanje vijakov po številu do 13.000. Pritrjevanje vijakov pa dela veliko težkočo na progah v sedanjem času, ko so vsi za nič. Pritrjevanje žebeljev, čiščenje prehodov in grimovja ob progi. Odpeljavanje vode itd.

Pa človek se nadeja, da nam bodo kaj olajšali delo, so pa storili takšen zločin nad nami obhodniki, da vpije v nebo. Namesto, da bi nas nastavili v obhodnike za stalno, pa so na v delavce. In to kako? Poslušajte! Zjutraj ob eni uri vstani, obhodi progo 13 km in pol ter nazaj je 17 km. Sedaj po zajutruku pa pojdi od 1—10 km dolžine delavce iskati, kje delajo, tam pa še moraš delati 4 ure. Sedaj pa še hoja domov, tako da včasih pride hoje same nad 25—33 km. Po stari pragmatiki je bilo samo 24 km predpisanih. Pa pravijo, da smo bili v Avstriji sužnji?!

Službo se opravlja tako, da eden tir meri, eden vijake navija, eden prehode čisti, tako da opravljajo to delo štirje namesto enega. Mi pa, ki smo napravili skušnjo za obhodnike, pa krampamo. Vidite kako so modri. Zato tako državno gospodarstvo. Toda poleti je hudo, pozimi pa moramo od same hoje propasti, ko še sneg zapade. Te dni pa zopet nova hudobija. Članske legitimacije se jemljejo članom. Ali je bil kdaj v Avstriji, kjer smo bili taki sužnji, kdo tako hudoben, da bi si bil kaj takega zmisli? Ne, ni ga bilo! Apeliramo na naše poslance, posebno na g. Gostinčarja, ki je bil vedno naš zastopnik, da se odločno zavzamejo za naš bedni položaj ter odpravo krivic, ki se nam gode.

Že tri leta hlapci. Poprejšnji načelnik progovne sekcije Celje je pogruntal tak turnus, ki ga ni imela niti prejšnja Avstrija. Da bi mogel obhodnik štiri noči zaporedoma biti v službi ter da mora še zraven polovico dneva, dopoldan ali popoldan, biti na progi, tega ni še nikdar bilo. Mi smo čakali, ker se je govorilo, da bodo obhodniki odstranjeni ter smo trpeli cele tri leta. Zdaj smo pa primorani, da opišemo naš turnus točno, kakor moramo službo opravljati.

Prva tura je sledeča: ob 14. uri gre v službo, katera traja drugi dan do 6. ure. Druga in tretja tura je obhod od 16 do 17 km proge in četrto noč je pa od 20. ure zopetna služba na zapornišču. Tako imamo štiri zaporedne noči službo. Stari čuvaji kar z glavo majajo, kako j eto mogoče, da železniška uprava more še sploh

ga« — premišljeno tiho: »jaz sem prepričana, da je tiha Ana veliko jokala.«

»Zakaj?«

»Ker je bil ta njen oče!«

* * *

Strahotna praznosta, če stopiš s raztrganim srcem v prazno hišo, kjer so nekaj bivali dragi ljudje. Pajčevinasta žalost v vseh kotih, v vseh špranjah! Okna odprta. Ne, ne, luč je premočna. Je kakor zasmehljiv, zvenketajoč smeh.

Okna zapri! Predale zapri! O, tugoba je tako težka, tako tesna! Je kakor morje polno žalostink, v katerem se hoče utopiti duša, kakor ptič, ki je hrom in ne more več na polet.

Toda ljubši je utrudljiva tema kakor smejoča svetloba. Mrtvaška soba je bila vsa razvlečena. Okna so bila odprta na široko, ponosna, da morejo oznanjati onim zunaj, da so že nekaj doživela.

Venadr mož, ki se je vrnil z malim, belim zavojem, je globoko ranjen v duši. Okna je zaprl trdno, trdno. Eno od mrtvaških sveč svojega otroka je prižgal. Razsvetljevala je s svojim utripajočim sojem le majhen krog: mali četverkotni papir, upadlo, blede obličje moža in pa njegov svršnik, ki ga je nekaj imel pri svoji veseli poroki.

Mož je dvignil roko. Tresla se je. Ko je še živel njegov otrok, ko je še živel Ana — tedaj je zavezala to vrvico! Ko je še živel! — Zakaj je morala tako zgodaj oditi? Svoji materi je tako zgodaj sledila. Počasi, počasi je s tresočo roko razvotljaj vrvico. Njegov otrok jo je zavezal! In tedaj je še živel.

Razvezan je zavoj. Skrbno je povil mož vrvico okrog dveh prstov.

Kaj je v belem papirju? Kaj?

»Izpoved!«

Dve roki sta boječe prijele zaviti papir. Ne z naglico, ne s strastjo. Strah, bojazen in negotova vprašanja se silita k obotavljanju.

Pisma iz rok njegovega otroka!

* * *

Moj ljubi oče!

21. junija 1916.

Nikdar v življenju Te nisem tako imenovala. Ne, kakor da Te nisem nikdar ljubila. Ne, jaz sem bila preneokretna in nerodna. Jaz vem, kako bi večkrat kot mala deklica rada splezala k Tebi v naročje in bi te poljubila. Vendar zakaj, tega ne bi mogla reči. In potem bi se splazila zopet nazaj, proč od Tvojih vprašujočih oči, kako zvesti psiček, ki je hotel ponuditi svojemu gospodarju svojo taco in je potem naenkrat imel mačkine kremplje.

Ali veš, da ima zadruga, poleg raznih vsakdanjih potrebščin tudi najceneje in najboljše oblačilno blago, poleg tega pa še 30% popust?

zahtevati kako odgovornost od uslužbenca, ki se štiri zaporedne noči ne spočije.

Menda ni treba k temu nobene razlage.

Skupina prometne zveze v Zalogu vabi vse člane k seji prometne zveze, ki se vrši dne 30. novembra 1924, ob 10. uri dopoldne pri Ivanu Pangeršič v Zalogu. K obilni udeležbi vabi Odbor.

Zahvala. Podpisani se najljubneje zahvaljujem »Prometni zvezi« za izplačano mi podporo v znesku Din. 150.—. Kležar Josip.

Slovenska Bistrica. Tu se je vršil ustanovni občni zbor skupine Prometne zveze v soboto dne 15. XI. tl. zvečer ob pol 6. uri. Poročal je zastopnik osrednjega odbora PZ iz Ljubljane tov. Fr. Beltram. Izvolil se je sledeči odbor: Predsednik: Pleberšek Jože, podpredsednik Rozman Konrad, tajnik Sakelšek Anton, blagajnik Berglez Jernej. Odborniki: Hussu Jože, Soršek Janez, Javornik Matija, Nadzorstvo: Koren Gregor in Zgajner Jakob. Delegat za centralni občni zbor: Rozman Konrad. Sklenilo se je še več protestov proti krivicam, ki se gode železničarjem, posebno progovnemu delavstvu, ki pa jih v celoti danes ne moremo objaviti.

»Pravico« prosimo, da se nam dostavlja za vse člane skupno na naslov Anton Sakelšek, kretnik, Sl. Bistrica.

Delavci in krediti za mezde. (Ponatis iz Jugoslovanskega železničarja.) Dobili smo sledeči dopis, v katerem je razglašena vsa mizerija naših progovnih delavcev. Priobčujemo ga dobesedno:

»H koncu oktobra je prišel k meni prijatelj in mi pravil: Šel sem skozi selo N... Bilo je okrog 8. ure zjutraj. Slišim otroški jok. Kmalu pridem do kope otrok, ki so ihteli na ves glas. Na prag stopi iz hiše žena srednjih let, upognjena od dela. Vprašam jo, zakaj otroci jokajo. Žena vzdihne in pravi: »Veste, moj mož zasluži sedaj le polovico svojega rednega zaslužka; slabo se nam godi in večkrat smo lačni; danes pa se je zgodilo, da otrokom za zajtrk nisem imela kaj skuhati, ker je vse pošlo. Ne razumejo tega; lačni so in jokajo.« — Začudil sem se in vprašal ženo kaj je njen mož in kje dela. Žena je zopet vzdihnila in nadaljevala: »Moj mož dela na železnici že 15 let — na progi pri progovnem mojstru. Sedaj so delo uredili tako, da so delavci zaposleni le polovico dni v mesecu, polovico dni pa ne delajo in seveda tudi ničesar ne zaslužijo; progovni mojster pravi, da je progovna sekcija tako odredila.« —

Prihodnji dan sem se o tem informiral pri nekem gospodu in ga povprašal če je res tako, kakor mi je pripovedovala žena. Dotični gospod je pritrdil in še dodal, da je dela sicer dovolj, da pa je sekcija primorana delavce nagnati domov, ker ni denarja za mezde.

Tako torej! Naše proge so vedno slabše. Pot ekspresnih vlakov hočejo preložiti preko drugih držav, ker je pri nas gornji ustroj tako slab, da ne prenese zahtevane brzine brez nevarnosti za potnike. Dela je torej dovolj, a navzlic temu se delavci ne morejo zaposliti, ker so krediti za delavske mezde v proračunu izčrpani in ni denarja za mezde. — Ker so krediti izčrpani, naj torej vrag vzame delavce in naše železnice — si menda mislijo gospodje, ki naj bi bili po svoji dolžnosti skrbeli za potrebne kredite. Mislimo, da je povsem na mestu vprašanje, zakaj ni denarja, zakaj ni kreditov v proračunu? Po zakonu se mora vsaka edinica pravočasno brigati za zadosten kredit v proračunu? Ali so sekcije tako storile? — In če so storile in predlagale zadostne kredite ter predlagane kredite tudi zadostno utemeljile — kdo je predlagane postavke črtal, ko se je v direkciji razpravljalo o proračunu? Na svojo roko se nam zdi — nihče, temveč je tisti, ki je kredit predlagal, oziroma ki naj bi ga bil zagovarjal, poprej pristal na črtanje. To pa je nedopustljivo. Na predstojniška mesta spadajo ljudje, ki se svoje odgovornosti zavedajo in ki znajo svoje minimalne predloge napram vsakemu uveljaviti — ne pa da se dajo z lepimi frazami, da bo že kako šlo in se bo že kako naredilo, speljati na led. — Iz naše države se izvažajo življenjske potrebščine v velikih množinah. Progovni delavci, ki služijo tej državi, pa nimajo niti kruha in nezablenega krompirja — včasih še ob rednem zaslužku ne, tem manj sedaj, ko se jim pri vsej obilici dela zaslužek čez noč zmanjša na polovico — po krivdi onih, ki naj bi bili skrbeli za zadostne kredite, a tega niso znali. — Ne maramo in ne moremo trpeti, da se na tak brezvesten način širi nezadovoljnost in boljševizem med delavci in zahtevamo, da merodajni faktorji ta škandal takoj odpravijo!

Inserirajte v „PRAVICO“

Tedenske vesti.

Ljubljanski gerent dr. Ljudevit Perič je odstavljen ter je imenovano novo gerentstvo, sestojče iz dr. Puca, Josipa Turka in Antona Likozarja. Razrešen je tudi sedanji gerentski svet Mestne hranilnice v Ljubljani ter je postavljen nov svet, kateremu načeljuje trgovec Kollmann.

Vsled stanovanjske bede v smrt. Brusač Ivan Skrbec je imel na ljubljanskem gradu zasilno stanovanje, ki pa je bilo tako, da ni mogel v njem postaviti ne štedilnika ne peči. Prosil je dolgo za preureditev stanovanja, ker pa tega ni mogel doseči, se je v obupu obesil. Zapustil je ženo in otroka.

Železniška nesreča. V noči med 17. in 18. novembra se je zgodila na Pragerskem velika železniška nesreča, ki je zahtevala tudi človeških žrtev. Ponočni mešani vlak, ki vozi iz Ptuj, je ob ulodu v postajo Pragersko zavozil v mešani vlak, ki je prihajal po progi iz Maribora. Oba strojevodja sta sicer opazila pretečo nevarnost, toda bilo je prepozno. Lokomotiva tovarnega vlaka je vrgla iz tira zadnji — osebni — vagon mešanega vlaka in razbila nekaj tovarnih vagonov. Pod razvalinami je obležal mrtev doslej neznan spremljevalec konj, ki je spremljal konje iz Medjimurja v Nemško Avstrijo. Tudi več konj je težko poškodovanih. Med potniki mešanega vlaka je nastala velika panika, vendar ni nihče težko ranjen, lahko ranjenih je več. Mešani vlak je z dveurno zamudo pripeljal v Maribor. Posebna komisija je na licu mesta ugotovila, da je zakrivil nesrečo prometni uradnik v Pragerskem. Materialna škoda je zelo velika.

Prosveta.

Prosvetni večeri. V zimski sezoni 1924/25 bo priredila Prosvetna zveza več prosvetnih večerov z različnim sporedom: ljudska predavanja s skioptičnimi slikami; godbene in pevske točke, deklamacije, spremljajoča predavanja.

Namen prosvetnih večerov je spoznavanje Slovenije in Jugoslavije, gojitev državljske zavesti in ljubezni do naše ožje in širše domovine.

Prosvetni večeri se bodo vršili v dvorani Ljudskega doma vsak prvi in tretji petek v mesecu točno ob 8. uri zvečer. Vstop k večerom vsakomur dovoljen.

Spored večerov:

1. Dne 21. novembra 1924: Naše Primorje. Predava dr. Jože Lovrenčič.
2. Dne 19. decembra 1924: Dalmacija. Predava prof. I. Mazovec.
3. Dne 9. januarja 1925: Prekmurje. Predava vseuč. profesor dr. Gregor Rožman.
5. Dne 6. februarja 1925: Bosna. Predava prof. I. Mazovec.
6. Dne 20. februarja 1925: Stara Srbija in Macedonija. Predava urednik Fr. Smodej.
7. Dne 6. marca 1925: Emona. Predava V. Steska.
8. Dne 20. marca 1925: Kmetijstvo v naši državi. Predava profesor Evg. Jarc.
9. Dne 3. aprila 1925: Triglav v slikah. Predava dr. Šarabon.
10. Dne 17. aprila 1925: Naši gozdovi. Predava ravnatelj F. Žaren.

Vabimo vse stanove brez razlike, da se prosvetnih večerov v kar največjem številu udeležujejo.

Ker bodo s prireditvijo prosvetnih večerov združeni znatni stroški, znaša vstopnina za vsako predavanje 2 Din.

Za odbor:

Dr. Jakob Mohorič, predsednik.

Vinko Zor, tajnik.

Krekova mladina.

Krekova mladina priredi letos govorniško šolo v prostorih JSZ na Starem trgu št. 2. II. Šolo bo vodil prof. dr. Puntar. Vabimo našo mladino, zlasti Krekove, da se za to prepotrebno šolo zanimajo in se vpišejo. Začetek se bo še pravočasno naznanil.

Med tem časom pa agitirajte za šolo.

Socialni vestnik.

Tarifna pogajanja tiskarjev. Z minulo nedeljo so se pričela v Osijeku tarifna pogajanja med zastopniki tiskarjev in zastopniki tiskarnarjev. Kako se bodo pogajanja končala, ne vemo, vemo pa, da tiskarsko de-

lavstvo stoji v kompaktni organizaciji trdno na strani za svoje pravice. Elitni organizaciji delavstva želimo najboljšega uspeha! — Kapitalisti skušajo razširjati v svet vest, da se ta pogajanja vršijo v svrhu zvišanja plač tiskarskemu osebju, kar pa nikakor ne odvarja resnici. Gre se le za osnovno razmerje med delodajalci in delojemalci.

Pozor izseljenci v Kanado! Odkar je Amerika po izseljeniškem zakonu za naše ljudi malodane zaprta, silijo po vsem svetu. Tako je odšlo večje število gozdarstvih in kmetijskih delavcev v angleško Kanado. Izseljeniški komisariat opozarja, da vlada v Kanadi velika brezposelnost. Zato se do nadaljnjega potni listi za to deželo ne bodo izdajali.

Gospodarstvo.

Vrednost denarja 17. t. m. Naš dinar notira v Curihu 7.50 centimov. Na domačih borzah stane: 1 švic. frank Din 13.42 do 13.52, 1 franc. frank Din 3.69 do 3.74, 1 lira 3 do 3.03, 1 češka krona Din 2.07 do 2.09, 1 zlata marka Din 16.60, 1 dolar Din 68 do 69, 1 funt sterling Din 320 do 325. Za en dinar dobimo 1023 avstrijskih kron ali 1080 mažarskih kron, 1 rumunski lei stane 0.39 Din, 1 bolgarski lev 0.50 Din.

Tržišče z žitom. Položaj na žitnem trgu se je nekoliko ustalil ter izgleda, da bodo cene pšenice nekoliko poskočile. Povpraševanje po moki je živalnejše. Vendar se kupčija ne more povoljno razvijati, ker vlada veliko pomanjkanje gotovine in zahtevajo prodajalci kupnino pri odvzemu blaga. Cena koruzi še vedno pada, ker je njena letina izredno dobra. Že sedaj prihaja na trg naravno sušena koruza v zadostni množini.

Tržišče s sladkorjem. Ko so sladkorne tovarne sklenile kartel in zvišale cene sladkorju, se je ustavila vsa kupčija in nihče ne kupuje več tega blaga. Konzum se je namreč že prej založil z blagom po nizki ceni in sedaj lahko čaka, ne da bi pristal na sedanje visoke cene. Sladkorni kartel je pod tem pritiskom že nekoliko znižal cene, vendar ne še dovolj. Če bo hotel razpečati svoje velike zaloge, bo moral s cenami še nižje. Na cene bodo najbrž vplivale tudi državne tvornice, ki ne bodo smele biti v kartelu.

Dopisi.

Tržič. Zelo redke so seje občinskega odbora v Tržiču. Zakaj tako, nam je jasno. Mislimo, da gospodu županu ja ni odveč pet odbornikov SLS v občinskem odboru, da bi radi tega ne skliceval bolj pogosto občinski seji. Mesarji si zadovoljno manejo roke, ker sklep občinskega odbora, da se izroči klavnica prometu, je baje običal v predalu kakšnega liberalnega eksponenta pokrajinski upravi v Ljubljani.

Obrotno nadaljevalna šola se otvori letos prvikrat na meščanski šoli v Tržiču. Da se je prenesla iz osnovne šole na meščansko, je vzrok politična maščevalnost gotovih ljudi. Kadar bo prilika, bomo s tem še pojasnili ljudem, zakaj je pravzaprav šlo.

Tržič. — »Jutrovci« v Tržiču berejo »Pravico«. To so nam dokazali, ker so se obregnili ob ta »črn konzum« v svojem glasilu kot odgovor na notico v »Pravici«. Dobro, ker vemo, da se ljudje iz jutrove dežele zanimajo za nas, zato si bodo lahko v »Pravici« večkrat ogledali sami sebe.

Zahtevajte „PRAVICO“ po vseh gostilnah in javnih lokalih posebno še v industrijskih krajih!

Popolnoma varno naložite denar

Ljubljansko posojilnico

R. Z. Z. O. Z.

ki posluje v novourejenih prostorih v Ljubljani.

Mestni trg 6. — Telefon št. 9.

vloge na hranilne knjižice in tekoči račun obrestuje

najugodnejše

ter jih izplačuje takoj brez odpovedi. Večje vloge z odpovedno rokom obrestuje po dogovoru. Izvenljubijanskim vlagateljem so na razpolago poštne položnice, da nimajo s pošiljanjem denarja nihkih stroškov.

PODRUŽNICE:

Djakovo, Maribor, Sarajevo,
: Sombor, Split, Šibenik. :

TELEFON št. 57 in 470.

Pooblaščen prodajalec srečk
Državne razredne loterije.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D.

LJUBLJANA MIKLOŠIČEVA C. 10.

(v lastni palači vis-à-vis hotela Union).

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje in prodaja kar najboljše tuje valute in devize, sprejema vloge na tekočem računu in na vložne knjižice ter oskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Kapital in rezerve skupno nad 15.000.000 Din., - vloge nad 100.000.000 Din.

EKSPOZITURA: Bled.

Interesna skupnost:
Gospodarska banka d. d. Novisad.

Račun poštno-čk.-urada:
za Slovenijo št. 11.945,
v Zagrebu št. 39.080.

Pooblaščen prodajalec srečk
Državne razredne loterije.